

Kommunal- og distriktsdepartementet

Fellesorganisasjonen (FO)

Mariboegs gate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Deres referanse:
Vår referanse: 23/00393-7
Vår dato: 12.02.2024

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

fo.no

FO (Fellesorganisasjonen) sine krav til statsbudsjett 2025 til Kommunal- og distriktsdepartementet

FO er fagforeningen for sosialarbeidere. Vi organiserer nærmere 36 000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere. Medlemmene våre jobber innenfor ulike velferdstjenester, og har god kunnskap om hvordan tjenestene fungerer og hva som skal til for at de skal bedre.

FOs krav til statsbudsjett 2025 handler om å investere i velferdsstaten og i de ansatte som jobber der. En trygg, åpen og tilgjengelig velferdsstat er vår felles beredskap for å løse og forbygge kriser. Økte strømpriser, dyrere matvarer og rentehevinger preger de fleste familier i Norge, men som alltid rammer krisene hardest dem som hadde det vanskelig fra før. I stramme økonomiske tider er en aktiv fordelingspolitikk og kraftfull sosialpolitikk spesielt viktig. Sosialpolitikk handler om mer enn å sikre hver enkelt av oss økonomisk. Vi må sikre et inkluderende samfunn, et trygt sikkerhetsnett, gode forebyggende velferdsordninger og små forskjeller. Helhetlig sosialpolitikk ruster oss i møte med kriser. Investeringene vi gjør i sikkerhetsnettet vårt, er investeringer i en velferdsstat som både forebygger og løser kriser.

Tillitsreform handler om å gi tillit til ansatte og brukeres kompetanse i utviklingen av gode velferds tjenester. Den må utformes i tett samarbeid med brukerorganisasjoner, tillitsvalgte og ledelsen i alle store, offentlige virksomheter. Vi forventer at dette følges opp i statsbudsjettet og at departementene setter av midler til innføring av tillitsreform og gir tydelige styringssignaler gjennom for eksempel tildelingsbrevene for innføring av reformen.

Våre krav til statsbudsjettet 2025 er:

- Overfør tilstrekkelig ressurser til kommunene for å drive grunnleggende velferdstjenester på et forsvarlig nivå, og gi tydelige styringssignaler om prioriteringer.

- Beregne og bevilge midler til fullfinansiering av reformen i tråd med intensjonen om å styrke forebyggende arbeid, herunder utvikle og innføre gode hjelpetiltak.
- Sett av midler til kommunene for utgifter knyttet til kompetanseløftet i barnevernet, og utarbeid en fremdriftsplan som sikrer oppfylning av kompetansekravet i 2031 som inkluderer økonomisk kompensasjon.
- Reduser innslagspunktet for ressurskrevende tjenester og opphev aldersgrensen.
- Husbankens rolle som boligpolitisk- og boligsosial aktør må styrkes.
- Øk inntektsgrensen og boutgiftstaket for bostøtte og bevilg midler tilsvarende behovet.

Overføre tilstrekkelig ressurser til kommunene

Det var positivt at regjeringen la opp til en vekst i kommunenes frie inntekter i 2024 i tråd med forventningene fra kommuneproposisjonen. Men FO er fortsatt bekymret for presset på kommuneøkonomien, med økt press på kommunale tjenester og mulige konsekvenser for lokalsamfunn og levekår for befolkningen.

Kommunene har ansvar for mange av de viktigste velferdstjenestene som barnehager, skoler, barnevern og helse- og omsorgstjenester, og står for ca. halvparten av offentlige tjenester, med en av fem sysselsatte. Kommunene er derfor svært viktige for å redusere ulikhet og levekårsforskjeller. Demografiske endringer og et stort antall flyktninger gir press på kommunale tjenester, og tjenester som skole og helse- og omsorg er blitt dyrere for kommunene. Mange kommuner har fortsatt stram økonomi.

Kommunene må ha tilstrekkelig økonomi til både å bygge opp nye tiltak og styrke eksisterende. Derfor må kommunene sikres tilstrekkelig midler for å drive nødvendige og forsvarlige velferdstjenester innen barnevern, rus, psykisk helse og helse- og omsorgstjenester.

FO er bekymret for at presset kommuneøkonomi særlig vil ramme allerede pressede velferdstjenester og ikke lovpålagte forebyggende tiltak. Krav til bemanningsnormer for pedagogisk personell i skoler og barnehager medfører begrensede muligheter for kostnadskutt på disse områdene. Et eksempel er behov for midler for å styrke kommunenes omstilling i tråd med barnevernreformens mål om mer forebygging og tidlig innsats. Reformen gir kommunene større faglig ansvar for egen barnevernstjeneste og barnevernloven stiller strengere kompetansekrav til ansatte i barnevernet

FOs krav:

- Overfør tilstrekkelig ressurser til kommunene for å drive kritiske velferdstjenester på et forsvarlig nivå.

Sats på kommunalt barnevern

Forebyggende arbeid og tidlig innsats som barnevernsreformen har som mål må fortsatt ha fokus og bli prioritert. Det er behov for ekstra midler for å styrke kommunenes omstilling i tråd med reformens mål, og bevilgninger med tydelige signaler om en fortsatt satsning på barnevernsreformen. En slik satsning bør komme både fra barne- og familiedepartementets og fra kommunal- og distriktsdepartementet. Gode forebyggende tjenester er forutsetning for å kunne fange opp barn som trenger ekstra støtte og hjelp. Forebygging og barnevern må fungere sammen for å sikre barn og familier god oppfølging.

Fra 2031 er det innført et kompetansekrav, og FO forventer en tydelig plan for hvordan staten og kommunene sammen skal sikre denne kompetansen. Tilskuddsordningen til kommunene er ikke god nok, og det er til nå heller ikke gitt føringer for et

kompetanseløft i rammebevilgningen. FO mener dette ikke er godt nok for å sikre nødvendig planmessig arbeid for å styrke kompetansen.

FOs krav:

- Beregne og bevilge midler til fullfinansiering av reformen i tråd med intensjonen om å styrke forebyggende arbeid, herunder utvikle og innføre gode hjelpetiltak.
- Sette av midler til kommunene for utgifter knyttet til kompetanseløftet i barnevernet, og utarbeid en fremdriftsplan som sikrer oppfylning av kompetansekravet i 2031 som inkluderer økonomisk kompensasjon.

Ressurskrevende tjenester

Formålet med toppfinansieringsordningen er å sikre at brukere med behov for stor ressursinnsats får et tjenestetilbud som ikke avhenger av kommunens økonomi, og som ikke reduserer tjenestetilbudet til brukerne i ordningen. Selv om det er positivt at innslagspunktet i ordningen har økt noe over tid, er det fortsatt behov for å redusere innslagspunktet, og fjerne aldersgrensen på 67 år.

Økningen i innslagspunktet har blant annet vært begrunnet med sterk utgiftsvekst i toppfinansieringsordningen de senere år. FO mener dette nettopp viser behov for en styrking av ordningen. Kommunene må finansiere stadig mer fra egne frie midler, og statlige utgifter skyves over på kommunene.

Staten må ta ansvar for en større andel av kostnadene for ressurskrevende tjenester. Kommunene får mindre handlefrihet til å utarbeide gode og individuelt tilpassede tjenestetilbud når de påføres økte kostnader. Konsekvensene kan bli reduksjon av tjenesteomfang og kvalitet, og tjenester uten nødvendig kompetanse og faglig forsvarlighet. Det er også krevende for den enkelte bruker og kommunene at statlig medfinansiering opphører når brukerne fyller 67 år.

FOs krav:

- Reduser innslagspunktet for ressurskrevende tjenester og opphev aldersgrensen.

Sosial boligpolitikk

Regjeringens boligsosiale politikk iverksettes gjennom økonomiske virkemidler som startlån, tilskudd og bostøtte, administrert av Husbanken. Disse virkemidlene skal bidra til at barnefamilier, lavinntektsgrupper, personer med nedsatt funksjonsevne, og andre som har problemer med å få boligfinansiering i vanlige banker får mulighet til å kjøpe bolig og beholde den.

Det er fremdeles usikkerhet og uforutsigbarhet knyttet til boliglånsrente og prisstigning. Boligkjøpekraften blant vanlige folk har falt dramatisk, særlig i de store byene. Enslige og barnefamilier med fast jobb og inntekt på nivå med gjennomsnittet i befolkningen opplever nå problemer med å skaffe seg bolig og beholde den. I 2015 hadde en småbarnsfamilie råd til 59% av den samlede boligmassen i Norge. I 2023 hadde de bare råd til 16%. Par uten barn hadde i 2015 råd til 81% av boligene, mens de i 2023 bare hadde råd til 62%.¹ Denne utviklingen er bekymringsfull fordi det innebærer at gruppen «vanskeligstilte» på boligmarkedet øker og nå også inkluderer personer med høyere utdanning som er i full jobb og har inntekt på mediannivå eller høyere. Når stadig flere opplever problemer med å komme inn på boligmarkedet og ikke får boligfinansiering må vi sørge for en boligpolitikk og ordninger som favner flere, og sikrer de som ønsker det mulighet til å kjøpe seg en egnet bolig.

¹ <https://www.lo.no/hva-vi-mener/boligpolitikk/nyheter-om-boligpolitikk/los-boligindeks/>

I statsbudsjettet for 2024 ble utlånsrammen til Husbanken økt til 29 milliarder kroner. En økning på 5 milliarder sammenlignet med revidert nasjonalbudsjett 2023. Dette var et godt løft, men situasjonen på boligmarkedet, med dramatisk fall i vanlige folks boligkjøpekraft, viser at det er behov for å styrke Husbankens rolle som boligpolitisk- og boligsosial aktør.

Bostøtte er et viktig boligsosialt virkemiddel som skal bidra til at flere skal kunne skaffe seg egnet bolig og beholde den. FO mener bostøtteordningen må innrettes slik at den, sammen med startlån og tilskudd, igjen blir et virkemiddel i tråd med intensjonen. Dette innebærer blant annet at inntektsgrensen for bostøtte må oppjusteres slik at den harmonerer med prisutviklingen i samfunnet, justering av grunnbeløpet i folketrygden og økning i ulike trygde- og pensjonsytelser.

Høye strømpriser, økte renter og den generelle prisstigningen, gjør at vi må forvente at flere vil ha behov for bostøtte i 2025 og i årene som kommer.

FOs krav

- Husbankens rolle som boligpolitisk- og boligsosial aktør må styrkes.
- Øk inntektsgrensen og boutgiftstaket for bostøtte og bevilg midler tilsvarende behovet.

Med vennlig hilsen

Sign
Marianne Solberg
Forbundsleder

Sign
Anine Terland
Seniorrådgiver